Број 137. У Новом Саду, у уторак 21. јуна 1905. Година XL.

„Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом, празницом и данима иза недеље и свеца једаред

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт 8 круна. За остале земље на годину 24 круна.

Засебним бројевима од ових цена је: за целу годину 2 круне, на целу годину 4 круне а за стране земље годишње 6 круна.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Издаје „Рада“ дионичарског друштва у Руми.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво и администрација „Заставе“ се у кући г. Јована Т. Чавића,

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“

Рукописе не враћамо.

Појединн вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-конто 12008.

Пред изборе.

Кад су у Хрватској и Славонији избори посланика за земаљски сабор на прагу, онда чиновници у жупанијама, котаревима и општинама употребљују разне начине да изборнике обману и застраше само да гласају за кандидате владине странке. Таквих начина има доста. Ми ћемо овде за сада само један такав начин навести да народ упознамо са њиме те да се не даде ма чиме застрашивати.

У једном делу жупаније сремске и вировитичке наш је народ заплашен са социјалистама. Због социјалиста наш неук народ много је претрпео год. 1897. Судбени столови у Осеку и Митровици били су пуни са социјалистама, иначе нашим вредним и мирољубивим ратарима Истрагом, која је тада вођена, није се могао какав злочин доказати и велики део оптужених пуштен је на слободу. Сад ће наш народ упитати зашто су људи оптуживани, кад су невинима проглашени? Одговор је тај, да је народ оптуживан само за то да се у њему убије дух и воља за опозицију или како се то у Славонији вели за — левицу. И то су чиновници постигли за време неко.

Шта су тада захтевали наши сељаци и шта данас захтевају? Ево одговора. Позната је ствар да је наш народ јако осиромашио и већина је данас — надничар. На надницу иде и мушко и женско и старо и младо. Те наднице нема преко целе године, има је највише у ово доба године кад се копа кукуруз. Дани су сада дугачки, рано сване а касно смркне. Нема одређеног сата кад пољски надничар треба да одпочне посао а нема ни одређеног сата кад га има прекинути. Једноставно ради се од ране зоре до мркла мрака. Посао је на топлим данима у истину тежак особито кад је тврдо копање. То је једно.

Друго је то, што по пустарама има несавесних ишпана, газда и т. д. те са тим пољским раденицима не поступају као са људима од крви и меса, не поступају као са крштеним људима него као са — стоком. И стока се кад и кад више штеди него — људи. Њива је на пр. дугачка две стотине хвати. Надничар кад се погне, па почне копати, неда му се да се исправи и одане док не истера „бразду“. Та је бразда ни мање ни више но дуга, као што рекосмо две стотине хвати. Има надничара који су јачег телесног састава те могу да издрже тај напор, но има их који су слабијег, и они теже издржавају тај напор, као на пр. старији људи и жене, млађи момци и девојке, тако рећи још као деца иду на тешке послове. Ко не познаје народ на селу, његов живот, слабу храну због сиротиње, неспавање јер у летње доба, ноћи су кратке, јер више пута надничар мора да је у четири сата у јутро на њиви, тај ће рећи да је све то ништа и маленкост.

Но тако не стоји. Велики број таквих надничара оболе и малакше. Касније треба и неколико месеци да се где који опорави. Кад се надничар исправи у бразди, ту онда бива од стране газда, пандура спахинских итд. најгрднијих поруга. Не штеди се ни старо ни младо и ту родитељи гледају како им такови људи доста пута вређају понос женске деце, псовком, а то боли јако. Но сиротиња све то подноси, она је научена да трпи и гута...

Наши пољски надничари помало долазе к себи. Они једноставно виде да сваки сталеж удружује се, склапа друштво, да му се олакша животна борба. Дошли су наши надничари на ту мисао да и они себи олакшају. Почели су захтевати да има одређено доба кад почиње посао а кад треба свршити, као што се на пр. тражи и ради у фабрикама. За тим пољски наши надничари траже повишицу наднице.

У томе ми не видимо ничег страшнога, захтеви су сасвим оправдани и видимо местимице да велики поседници постепено удовољавају овој жељи. Измирују се дакле и они са — правичности. Но има још много њих великих поседника који неће да увиде оправданост раденичког захтева. Они не попуштају. Пољски раденици траже и своје и нађели се само један радник као вођа покрета, тај се одмах сматра — за злочинца. Но не само он, него и други страдавају.

Један се случај догодио ових дана у вировитичкој жупанији, у котару осечком. Пољски раденици из села Мартинаца, управне општине Бизовца, дошли су на пустару Гартлгрубера да копају кукуруз. Чим су раденици дошли одмах су изјавили да неће копати по 70 новч. него по 80 новч. Мајурски газда са пустаре одмах је рекао, ако неће по те новце копати нек иду кући. Раденици се почели сви враћати но на једним колима седело је још неколико девојака, па је један радник својој сестри рекао да се сиђе са пустарашких кола доле и нека се са осталим девојкама, које су биле у колима, врати кући у Мартинце јер се сви договорили да неће без 80 новч. наднице радити. Управитељ пустаре кад је дознао шта се догодило одмах је на телефону јавио у Осек котарској области да се раденици побунили. Котарска област издала је наредбу оружничкој постаји у Чепину да побуњене раднике похвата. Некојих шеснајест људи су у Мартинцима похватани у пољу, на послу, и допраћени ноћу у Чепин у затвор а сутра дан у Осек. После преслушања пуштени су кућама а један је задржан у затвору као коловођа. Шта је тај човек скривио и зашто је он бунтовник? Уствари није ништа скривио и није бунтовник, јер он у опште није ни мислио на побуну, него је мало оштрије рекао својој сестри да се врати кући са девојкама, јер не смеду радити за 70 новч. те ће газда приморан бити да плати 80 новч. наднице. Видимо да због једне непромишљене изјаве већ је не један човек него њих више настрадало.

Причају нам ти исти људи, који су били на овој жеги у радње доба праћени у Осек, да им је речено да су они некакови људи који се буне и зову се социјалисте, но ни један од тих људи није знао ни имена „социјалиста“ да изрекне.

Данас је „социјализам“ баук, којим се наш неук сељак застрашава чим и најмање покаже да је вољан самостално мислити и радити. Ми смо видели доста случајева, да су некоји чиновници наш народ одвраћали од радикалне странке, јер да су радикали тобоже „социјалисте“ па могу да на-

ПОДЛИСТАК.

ПОТКАЗИВАЧ.

Од Евгенија Чирикова превео Ђ. П.

(Свршетак).

Отац подиже Иванову главу, али овај поче све већма плакати. У тај тренутак зачу се звонце из предсобља, које је прекинуло ову дирљиву сцену. Отац пусти Ивана а овај брисаше сузе са очију. Отац пође вратима и узвикну гласно:

— «Груша, Груша!»

— «Одма, господине,» одговори послужавка.

— «Није нико код куће, ми смо се одвезли у друштво. Јеси ли ме разумела?»

— «Јесам» одговори Груша и пође да отвори врата. Она се брзо врати са једном картом посетницом. Отац прочита и баци ју срдито на сто. Иванов отац беше лечник и молили су га «да за име божије одмах дође к' једном болеснику».

— «Ни тренутка мира! Они не појме, да сам и ја човек да се и ја морам одморити», мрмљаше отац. Иван је узео посетницу и читао ју.

— «Оче, али ако он умре?»

— «Не брини се за ствари, које те се не тичу!» прекиде га отац и додаде: Иди и кажи да сам се одвезао у клуб. Ако те заиштају у који, реци да не знаш. Иди са Грушом.» —

У том тренутку ступи мати, дивна и поносита, весела лица рамена и руке покривене са златом и драгим камењем. Нежан пријатан мирис, као од љубичице ширио се са ње. Отац престаде да се једи. Груша се изгубила, али Иван је остао.. За тренутак није имао воље да изађе, него је волео да остане код оца и матере.

— «Јеси ли ти Петре готов?« питаше мати.

— «Јесам. Штанскови су баш сад послали по мене. Јутрос сам био код њих и сада још једном да идем тамо. А ја сам им казао доста јасно, да ја не могу за сваку ситницу трчкати».

— «Онда ваља једноставно казати, да ниси код куће. То још није повод, да се раздражиш!« примети мати весело.

— «То сам ја и поручио, али мени се чини, они не верују. Они сигурно мисле, за месечних 25 рубаља да ја морам дваред дневно отићи к' њима!..»

— Пут је слободан! Хајдмо.»

— Отац пољуби матер, а Иван се поче предомишљати, зашто је отац казао неистину да није код куће. Лагати је ружно. Ово Иваново предомишљање прекинула је мати.

— «Збогом, Иване, владај се добро, када будеш сам. Јеси ли неђ израдио твоје задаће?»

— «Имам само још да деклинирам «rosa» прва деклинација.»

— «Дакле учи «rosa» а затим иди спавати

Мама је Ивану све набројала шта он сме а шта несме радити за њена одсуства. Затим га пољубише отац и мати и одоше.

* * *

Поред округла стола седела је стара дадиља са плетивом, а поред ње Иван са латинском граматиком. Дадиља је брзо плела, а Иван је учио деклинирати »rosa«.

Учење је ишло тешко. Истина он је механички понављао: rosa, rosae, rosae; али је он у ствари предомишљао и о теретном питању: Је ли ружно било од њега, Соколова што је потказао, или праву истину што је казао.

— Михаила, лажеш ли ти?

— Зашто дете?

— Кажи истину, каткад си лагала?

— Не могу да се сетим.

— Лаже ли отац?

— Како можете тако што рећи о своме оцу!

— Ти велиш да отац никад не лаже?

— Али Иване, шта ви све говорите! Је ли то лепо?

— Ја не могу зато, што отац лаже... баш је...

— Доста, Иване! Боље учите.

— Он беше позват к једном болеснику и рече да није код куће.

страдају. Тим лакше је чиновницима народ застрашивати јер и радикали између осталог траже, да се „у корист занатлијских и индустријских радника, пропалих земљорадника, надничара, створи **радничко заштитно законодавство; које да их штити у здрављу, животу, као и од сваког нечовечног исисавања**“ По некојим општинама хтели су радикали да одрже скупштине, на које имају приступа само позване особе, а то је с тога, што јавне скупштине, на које може свако доћи, власти не дозвољавају. Па и од тих скупштина чиновници су одвраћали народ, јер да су радикали то исто, што и социјалисте, па лако се може догодити, да после буду сва п затварани

Наравно је, да није то баш тако лака ствар људе без узрока затварати, али је свет већ заплашен од претњи свашта поверује. Ове године многе оружничке постаје у Славонији подвостручене су. Где је било у месту четири оружника сад је њих осам, где је три било сад је шест Особито су удвостручене постаје где је опозиција или како наш народ вели левица јака. Власти бране то помножавање оружника тиме што се боји радничког покрета.

Ми овом приликом поручујемо нашем народу да ради обазриво и да се не да застрашивати које каквим претњама од стране чиновништва. Чиновници морају да раде како им се од горе заповеда, што има људи који уз чиновнике иду то је за то, што имају користи за себе а не за народ а себичних се људи свуда налази.

Другом приликом изнећемо и друга разна средства којима се чиновници служе пред изборе Но сви су изгледи ту, да се народ не ће више моћи заваравати.

Чепин **Јован Магарашевић**

Нови Сад, 21. јуна.

Фејервари̇јев неуспех.

Прошле суботе — као што је познато — покушао је Фејервари да придобије опозицију, да напусти тражење, да се у војсци у Угарској, уведе мађарска команда. Вође опозиционих странака одговорили су му, да са њиме (Фејерваријем) у опште не могу преговарати, јер је он неуставан председник министарства Рекли су му и то, да ако доноси какву поруку од краља, ту ће поруку саслушати, али се неће са њиме упустити у преговоре.

Опозициони листови према томе веле, да ће Фејервари и у будуће увек тако проћи и да ће му пораз бити потпун. Управо сада се ово питање у решавању истиче: Шта ће бити са Фејерваријевом владом.

„Мађарорсаг“ држи, да ће Фејервари сада почети борбу са жупанијама, уништиће све њихове закључке и покушати да сломије жупаније и вароши. Али уједно тај лист додаје, да то Фејерварију никад неће поћи за руком

Одржава се и ова вест, да се до јесени неће ништа предузимати у решењу кризе јер краљ иде у купатило Ишл и изјавио је, да се за време свога бављења у купатилу, неће занимати се пословима у Угарској. А до јесени остаће Фејерваријева влада и ако у сабору никог нема ко би је помагао.

*

У политичким мађарским круговима много се говори о томе, да је Фејервари променуо план и да хоће да се упусти у преговоре са страним државама, односно тргозинских уговора Здружена опозиција намерава, ако то Фејервари учини, да његову владу стави под оптужбу, чим се сабор састане. Уједно ће извршни одбор донети одлуку из које ће јавност моћи закључити, да угарски сабор те преговоре, које води Фејервари на своју руку, никада неће признати.

Како да изгледа од сад наша народна црквена автономија?

Потребан број скупштинара за правоваљано решавање.

§. 15. предлога за епархијску уредбу гласи: „Епархијска скупштина може само онда почети свој рад, ако је на окупу натполовична већина свих уредно позваних скупштинара. Кад се не састане први пут довољан број, сазива се најдуже за 30 дана епархијска скупштина у друго заседање, и тада решава правоваљано, ако је бар $^1/_6$ чланова на окупу“.

У привременом уређењу епархија нема означено колико је чланова потребно да епархијска скупштина може свој рад отпочети и свршавати, с' тога је ово свака епархија својевољно тумачила, а и саборски одбор приморан био, да по аналогији других автономних уредаба протумачи и то, да је за правоваљано решавање у епархијској скупштини потребно да је присутна натполовична већина чланова њезиних —

Новим предлогом за епархијску уредбу а овим §. 15 не само да је одређен потребан број чланова за правоваљан рад у скупштини, него се уједно побринуло и за то, да може епархијска скупштина радити и онда, ако не би чланови њезини могли и хтели у скупштину доћи на први позив Други пут може скупштина решавати ако дође и $^1/_5$ свих чланова —

Контрола епархијској скупштини.

§. 20. предлога за епархијску уредбу гласи: „Епархијска скупштина води у два равногласна примерка тачан записник о својем раду, од којих један остаје за архиву епархијску односно као упутство за рад појединим епархијским одборима, а други се у року од месец дана шаље саборском одбору ради контроле §. 71., н. митрополијске уредбе); саборски одбор га прегледа и са својим извештајем подноси народно-црквеном сабору“.

О контроли над радом епархијске скупштине, нема у досадашњем привременом уређењу јасно ништа одређенога. Истина у XL. чланку привременог уређења вели се да је епархијска скупштина сабору одговорна, али и до сабора потребно је да се рад епархијске скупштине контролише Ту празнину је донекле допунио мајски сабор од 1902. године својим тумачењем, а позивом на саборско устројство од 1875. године § 22. б, где се вели, да у делокруг саборског одбора спада, „да контролише органе, који су уредбама установљени“. — Овим предлогом за епархијску уредбу а њезиним 20 §-ом саборски је одбор казао и то јасно којим путем има та контрола над радом епархијске скупштине да се врши.

Круг рада епархијске скупштине.

§ 22. предлога за епархијску уредбу гласи: „Епархијској скупштини је круг рада овај:

1.) Стара се, да се одржи слобода исповести вере и очува српска народна црквена автономија.

2.) Стара се о религиозно-моралном напретку народа.

3.) Стара се о напретку српских народних основних и средњих школа и виших наставних завода и о оснивању нових школа.

4.) Стара се да се оснује и умножава епархијски фонд и одређује уз дозволу митрополијског административног савета (§. 57. ј. митрополијске уредбе) годишњи прирез за епархијски фонд, као и за подмирење других својих потреба.

5.) Установљује правила о употреби, управљању, контроли епархијског фонда као и осталих епархијских добара, фондова и заклада уз потврду митрополијског административног савета (§. 57. к. митрополијске уредбе).

6.) Стара се о потпори сиромашним црквама и школама и даје дозволу да се купе прилози на црквене, школске, просветне и добротворне сврхе.

7.) Установљује број службеничког особља за епархијске власти, и бира све службеничко особље уз потврду митрополијског административног савета.

8.) Установљује према свима својим потребама прорачун и прегледа закључне рачуне.

9.) Бира и ван средине своје чланове епархијске власти: конзисторије, административног одбора и епархијског школског одбора.

10.) Бира протопрезвитере.

11.) Бира епархијског бележника, фискала, и референта за епархијске власти.

12.) Бира епархијског школског надзорника основних школа.

13.) Претреса извештаје епархијских власти и доноси одлуке о предметима тих извештаја.

14.) Претреса извештаје епархијских епископа као председника епархијских власти.

15.) Подноси молбе и представке у свима предметима који се тичу цркве и школе“.

Члан XVIII привременог уређења епархија гласи: „Првој слупштини биће главни задатак да избором постави органе за црквену и школску управу. Осим тога ће прва епархијска скупштина, док јој делокруг сабором и статутом коначно не буде одређен у првој или поновљеној седници припремити за српски народни сабор предлог о строју и делокругу епархијских органа, исто тако и предлог о начину и мери дотације клира и учитељства, као и о оснивању и обдржавању потребних наставних и просветних завода и заклада. Он ће при-

---

— Јер је ваш отац био уморан и требао да се одмори.

— Да, али ја о томе не говорим... Он је ипак био код куће Он је дакле лагао.

— Ти не разумеш ништа, с тобом се не да разговарати...

Nominativus — rosa.
Genitivus — rosae.
Dativus — rosae.

— Груша, зашто ти лажеш? — прекиде Иван деклинацију и окрете се на собарицу, која је тог тренутка улазила.

— Када?

— Баш мало пре. Ти си рекла, да је отац отишао од куће, дочим он беше код куће.

— То није моја ствар. Што се мени заповеди, то ја кажем. Са самом истином у животу не може се далеко дотерати.

— Зашто не? Ја ћу прокопсати — рече Иван. Шта мислиш ти? Је ли то било право што сам ја Соколова потказао? Он је разбио једно окно и ја сам то казао.

— То није било лепо.

— Своје другове потказати је рђаво — приметила је дадиља.

— Један за другог мора трпети, један пријатељ са другим држати...

— Ти ме сматраш дакле за потказивача.

— Да, тако излази.

Иван занеми, узе књигу у руке и читао је деклинације, али ништа није пазио нити што научио.

— Отац рече да је лагање рђава особина, па је ипак и сам лагао...

Груша и дадиља рекоше да је он потказивач. Сада је и он сам осећао, да није било право, што је потказао Соколова, и ако је само истину казао.

Овај осећај и мисли сломише Ивана, а »теретно« питање о истини постаде за њега теретна загонетка. Он се са затвореним очима наслонио натраг на столицу. Иван се тако стидио, да му изгледаше лакше када са затвореним очима седи. Тако је он дуго остао.

— Иване, шта радиш? — питаше га дадиља изненадно. — Иван је ћутао.

— Шта је то! Сад је већ и заспао. Иване! Иване! — дадиља га је лупала по раменима

— Морамо га свући, иначе ће се милостива опет љутити — говораше у себи старица.

— Ја ћу се сам свући, иди даље.

— Ја мишљах да сте заспали.

— Е дабогме.

Дадиља се удаљила а на њено место дође собарица Груша.

— Иване, свуците се.

— Остави ме на миру.

— Господа не спавају у оделу. Милостива ће доћи кући те ће се љутити — покушала је собарица да га разбуди.

— Али ја ћу спавати у оделу.

— Скините бар ципеле.

— Не, нећу — ја нисам крив, кад...

Груша изиђе срдито из собе. Иван је остао сам и задубио се поново у оно »тешко питање«. Још је дуго мислио, уздисао је и кидао се. Најпосле је заспао у хаљинама и ципелама на страх дадиље и собарице...

купити и са својим мњењем пропратити сабору разноврсне жалбе и тегобе из епархије, које се на цркву, школу и особље црквено-школско односе; она ће контролисати рад органа црквене и школске управе, тога ради извештаваће се и о њином раду и поднеће о томе сабору извештај са својим мњењем“ —

По овоме чланку (XVIII.) најбоље се зар види да је народно црквени сабор 1871. године ово уређење епархије заиста при времено донео јер у истој и говори само о задатку првог или највише поновљеног заседања епархијске скупштине, и о томе какав предлог и извештај има епархијска скупштина да поднесе сабору.

А овим предлогом за епархијску уредбу саборски је одбор тачно одредио круг рада епархијске скупштине као црквено народног преставништва, које стоји између сабора и црквене скупштине. У овом кругу рада кретале су се мање више и досадашње наше скупштине и поред привременог уређења, само је овим предлогом све то тачније и јасније одређено. Као сасвим ново чиме ј круг рада епархијским скупштинама проширен јесте то, што је епархијској скупштини уступљен избор протопрезвитера (тачка 10. §. 22.), избор референата епархијских власти (тачка 11.) и избор епархијског школског надзорника (тачка 12.) —

Сасвим је оправдано а и потребно да епархијска скупштина као преставништво целе епархије бира протопре витере, рефе ренте епархијских власти и епархијског школског надзорника јер су то епархијски највиши чиновници и достојанственици осим епископа, који у осталом као начелник и преставник цркве и није само своје епархије највиши достојанственик, него је он то у целокупној српској народној цркви По достојанству својем је епископ и члан највишег народно црквеног преставништва — народно црквеног сабора, за то њега — епископа и бира народно црквени сабор, по предлогу за уредбу о постављању српско православни свештеника у опсегу карловачке митрополије.

Побуњени бродови.

Морнарска побуна много је већа, но што се могло мислити у први мах. Данас је сигурно, да је била лажна вест како се брод „Књаз Потемкин“ предао. Истина је то, да је други један руски брод „Победоносцев“ почео био такође да се буни и тај се брод предао. Међутим руска флота, која је дошла из Севастопоља у Одесу, да нагони „Потемкина“ на предају, вратила се натраг, а није свршила ништа. Шта више, брод „Победоносцев“ није се вратио, него се тек доцније предао властима у Одеси. Из свега овога једни закључују, да руски бродови нису хтели да се упуштају у борбу са „Потемкином“, док други мисле, да адмирал Кригер није хтео да дође до борбе, да се не оштете онако скупоцени руски бродови, кад је и тако сигурно, да ће се морнари за неки дан заједно предати.

* * *

Побуњени брод „Потемкин“, појавио се у недељу пред вече са још једном торпедњачом пред Констанцом „Потемкин“ је поздравио румунско пристаниште са 18 метака из топова и тражио је доцније, да му даду угљена, воде и хране, па ће после тога одмах отићи. Други дан у зору, отпловио је „Потемкин“ јужно поред пристаништа, али се у вече у 6 сах. вратио и стао пред пристаништем. Власти из Констанце питали су брзојавно румунску владу, шта да чине и добиле су налог, да побуњеном броду не дају ништа, него ако се предаду румунским властима, сматраће их за војничке бегунце. Ако „Потемкин“ покуша какво насиље, то да се употреби против њега сила „Потемкин“ је претио, али се сада држао мирно

Из Констанце јављају да на далеком обзорју има један велики брод, који као да прати кретање „Потемкина“. Држе да је тај брод руски.

Вероватно ће још у току данашњега дана б зојави јавити о даљој судбини побуњеног брода.

Позив на претплату.

1 јула 1905 године отварамо нову претплату на трећу четврт

„Застава“ излази два пута дневно, а стаје ка и до сад на три месеца 7 круна за све оне, који желе да им се „Застава“ **дневно један пут** поштом шаље — За оне, који желе, да им се лист шаље д а **пута дневно** поштом, стаје 8 **круна 75** потура.

За Нови Сад стаје „Застава“, кад се два пута дневно шаље лист кући, **8 круна на три месеца**.

Ми ћемо и даље чинити све што можемо, да одржимо „Заставу“ на оној висини, која одговара угледу народа и радикалне странке и молимо све пријатеље листа да нас у овом послу помогну.

Обраћамо нарочито пажњу на **„Заставине“ бројеве од петка, вечерњи и јутарњи број уједно** Овако проширени народни бројеви доносе расправе о задругарству, привреди, о народном здрављу, о правним поукама и т. д. Ти се бројеви удешавају за најшире кругове, а претплата за њих стаје **4 круне годишње а на три месеца 1 круна**.

Најлакше се претплаћује поштанском упутницом.

По решењу управе, лист се ником не сме давати на вересију.

У Новом Саду, јуна 1905.

Уредништво и администрација „З А С Т А В Е.“

Вести из места и са стране.

Летња забава у Вуковару.

У недељу, 19. јуна одржала је вуковарска женска добротворна задруга летњу забаву са врло одабраним програмом. На забави суделовали су српско певачко друштво „Јавор“ и српски „Соко“. „Јавор“ је своје тачке како у мешовитом, тако и у мушком збору са прецизношћу и уметношћу отпевао а награђен је општим одобравањем и клицањем живели! Но највише се публика интересовала да види вежбе својих нових српских сокола. И доиста, мора се признати, да је српски „Соко“ у Вуковару за кратко време свог битисања а под врлим старешинством сокола дра Светислава Новака и својим вођом, сокола Ђурице Михајловића на одржаној вежби својој истакнутој задаћи потпуно одговорио. Многобројни млади соколи у соколском оделу беху занимљива појава. Надметаху се у бацању камена с рамена, који су тешки били 12 и 16 кила, даље надметаху се у бацању копља, и у томе достигоше многи врло лепа, а неки и сјајна успеха. И остале вежбе у разним фигурама и дисциплинирање њихово било је на свом месту и ако не малакшу, то се надамо да ће вуковарски српски соколи бити и осталим соколима за углед, а док буду имали свога дичног старешину и неуморног одушевљеног вођу оправдана је нада, да ће се они бројати међу првим српским соколима. Особито доцније, при бенгалском осветлењу, кад су извађали велику пирамиду и алегоријске слике, показаше се као вештаци. Морамо овом приликом да похвалимо и српску фирму браће Цветковића из Осека, који су кроз неколико сати своју пиротехничку спрему и вештину у разним фигурама изводили, те су тим радом доиста заслужили, да се као Срби похвале и препоруче. И госпође приређивачког одбора уложише сав свој труд, да ова забава у сваком погледу стече задовољства читаве присутне публике. Пошто је, као што чујемо, приход намењен подизању соколане, то су и вредне ђице без разлике сталежа учествовале при продаји разних и сваковрсних предмета то и њима велимо живиле дичне Српкињице и „Соколице“. Забава је добро посећена била и интелигенција се одазвала а беше заступљена у лепом броју околина, па и из даљих крајева. При завршетку тврдо смо уверени, да ће српски соколи радити на девизи, да све и сва српско бити мора. Једна гошћа.

Како стоје усеви у некојим државама.

Угарском министарству привреде стигли су извештаји конзула о стању усева у страним државама. Из тих извештаја вадимо ово: У Немачкој су у мају месецу биле хладне кише, те су много нашкодиле баштенском усеву. Детелина не стоји најбоље.

У Француској обећавају пролетњи усеви да ће бити врло издашни. Због честих мразева, воћа ће бити мало. Али виногради, који још нису били потерали за време мразева, понели су врло добро.

У Румунији ће због добрих киша јесењи усеви врло добри бити. Кукуруз за сада изврсно стоји.

У Србији је време било понајвише добро и изгледи су за све усеве врло добри. Особито су добри пашњаци. У северозападној Србији (Мачви) и ако је било многих и честих киша, усеви врло добро стоје. Врло добро стоји и кукуруз..

У Енглеској било је време непогодно, с тога и усеви не стоје најбоље, у последње време мало су се поправили.

У Данској ће бити добра жетва и ражи и жита. А доста добро стоје и пролетњи усеви.

У Русији је због суше и поплаве местимице непогодно за храну. Храна за марву је иначе добра. У већини губернијама јесењи усеви задовољавају, а кукуруз за сада добро стоји.

У Бугарској и Источној Румелији било је и сувише кише, усеви добро стоје, само има много штете од гради (леда).

Српски војвода Ђорђе Скопљанац.

Када је српски војвода Ђорђе Скопљанче напао на турску војску код села Јачинца, ту је било више од 60 Турака, и сви су Турци изгинули. Ово је јединствени случај у историји четовања по Ст. Србији и Маћедонији; бугараши се толике године мутљају с четама по овим крајевима и никад још нису учинили овако што год: да сами нападну на Турке него су само примали битке или бежали. Од Срба нико није погинуо. Сад сваки српски четник из те чете има по две-три пушке. Турци су им их оставили врло много. Од сад ће — како веле у шали — с Турцима се тући из турских пушака а с Бугарима из српских док не отму бугарске пушке. Коњица и артиљерија која је послата била тамо из Куманова, стигла је на бојиште пошто су сви Турци већ изгинули и пошто је српска чета отишла својим путем. У чети сматрају да још нису довољно покајане главе оних изгинулих српских јунака на Петраљици и по другим местима.

Српски учитељски конвикт у Новом Саду

имаће своју овогодишњу редовну скупштину 27. јуна (10. јула) о. г. на коју се позивају сви чланови оснивачи и потпомагачи.

Пролом облака, град и поплава.

У Доњој Тузли (у Босни) је прошлог понедељника била провала облака. Киша са крупом падала је као из кабла читав сахат и по, те је због тога начињена велика штета у усевима. По улицама у Доњој Тузли била је свугде надошла велика вода, те се није могло никуда макнути.

Брзојави „Застави“.

Стигли 21. јуна.

Немири у Русији.

Петроград. У путиловским радионицама обуставило је 12.000 радника рад.

Либава При побуни морнара погинуло је 200 морнара.

Одеса. Разоривач торпеда „Светљиви“ добио је налог, да потражи брод „Потемкин“ и да га разори торпедима. — Панцерни брод „Побједоносцев“ предао се. Доведени су на суво они морнари, о којима су официри исказали, да су се бунили.

Константат. Чује се, да је ноћас један ратни брод без официра отпловио на море.

Т р г о в и н а

НОВИ САД, 21. јуна 1905. године

Пшеница прве каквоће 15 к. 40 п. до 15 к. 60 п.	по 100 кгр
Пшеница средња 15 к. — п. до 15 к. 20 п.	
Пшеница лакша 14 к. 60 п. до 15 к. — пот.	
Наполица — кр. — пот. до — кр. — пот.	
Јечам нови 10 круна 80 пот. до 11 кр. — пот.	
Зоб 12 кр. 80 пот. до 13 кр. — пот	
Кукуруз у зрну ст. 14 кр. 80 п. до 15 кр. — п.	
Кукуруз у зрну н. — кр. — п. до — кр. — пот.	
Маст 148 кр. — пот. до — кр. — пот.	
Сланина 148 кр. — пот. до — кр.— пот.	
Сланина пађена 148 кр. — п. до — кр. — п.	
Свињи угојени тешки 102 до 106 пот.	по килу
Свињи средњи . . 98 до 100 „	
Свињи лаки . . . 92 до 96 „	

живе мере.

Теоци 74 п. до 80 пот. по кили
Јагњци 16 к. до 32 к. по пару
Овци — кр. до — кр. по пару.

Стање воде под Новим Садом.

20. јуна било је . . . . 3 71 метра
21. јуна било је . . . . 3·61 метра

✝

Свима сродницима и пријатељима нашим јављамо, да ће се као сваке тако и ове године у св. Успенској цркви у Иригу одржавати

ПАРАСТОС

нашем јединцу сину пок. поп Добривоју Моловићу негдашњем пароху иришком, при св. Успенској цркви.

Лепосава Моловић супруга са децом **Мончилом и Миленом.** — **Стеван и Јулка Моловић** тужни родитељи.

604

Стечај.

Овим се расписује стечај на место благајника српске православне темишварско-градске црквене општине. Годишња плата црквено општинског благајника износи 600 круна. Изабрани благајник мора положити кауцију од 2000 круна. Рок овом стечају траје до 7. (20.) јула о г. Молбенице ваља слати председништву српске православне темишварско-градске црквене општине.

У Темишвару раду 15. (28.) јуна 1905.

Црквени одбор
српске правосл. темишварско-градске
608 1—3 црквене општине.

ЗА МОЈУ
ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНУ
РАДЊУ

тражим 2 старија помоћника од 25—30 година стари, који осим матерњег језика српског још влада немачким и мађарским. Исти морају импонирати и искусни продавци бити, како са интелигентном фином муштеријом, тако и са сељачким сталежом. Време пробе 14 дана; ступити може одмах. Првенство имају они, који су вични намештању излога. Тражи се од рефлектанта да приложи фотографију и препис од сведоџаба. Понуде на

ЈОВАНА ПОПОВИЋА
595 2—3 **Вуковар.**

Стечај.

Из стипендијске задужбине **Гедеона Дунђерског (Геце)** расписује се стечај на **једно** стипендијско место.

Стипендија износи годишње 1000 круна, за ученике гимназијске, реалне, економне, занатлијске, трговачке или ма које врсте више стручне школе.

Молбеници ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да је означено и то, колико деце имају родитељи молиочеви и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама.

Ко не приложи макар и једну од наведених сведоџаба нека последице припише себи самом.

По вољи завештачевој имају првенство на ту стипендију ученици из породице му и то десцендентални потомци његови, а за тим ученици из Сентомаша, ако имају особине, које се од таких у основном писму траже, што **све такођер треба сведочанством доказати.**

Питомци ове задужбине морају слушати своје науке у заводима у Угарској, а стране више школе могу похађати тек с дозволом високог краљевског угарског министарства просвете и црквених послова

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати. Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбенице, које буду стигле после истеклог рока, **неће се узети у обзир.**

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, у Новом Саду 18. јуна (1. јула) 1905. год.

Председник „Матице Српске“:
А. Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић с. р.,
секретар. 610 1—3

МЕШОВИТА ТРГОВИНА
БРАЋЕ ЦОПЕРА
У ВРДНИКУ

потребује једног млађег помоћника. Ступање одмах или за 14 дана.

612 1—2

Стечај.

Расписује се стечај на **једно** упражњено место из задужбине **Нестора Димитријевића** с годишњом пристојбом од 400 круна ниже евент горње гимназије.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо; 2. школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком треба да се наведе и то, колико деце имају молиочеви родитељи и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи оснивачевој имају првенство на ту стипендију синови и потомци браће му Кузме и Ђире, даље сродници завештачеви из Јакова у Срему, а за тим ученици родом из Великог Бечкерека.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати.

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о. г.

Молбе, које стигну после истеклог рока не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора „Матице Српске“, у Новоме Саду 18. јуна (1. јула) 1905.

Председник „Матице Српске“:
А Хаџић, с. р.

Др. Милан Савић, с. р.
секретар. 609 1—3

Стечај.

Расписује се из стипендијске задужбине **Васе Јагазовића** и **жене му Саранфиле стечај** на **једно** стипендијско место са годишњом стипендијом од 600 круна, за слушаоца **трговачке** струке.

Молби ваља приложити: 1. крштено писмо: 2 школска сведочанства од последње две године; 3. сведочанство од политичке власти о сиромаштву, у ком ваља да стоји и то, колико деце имају молиочеви родитељи и 4. лекарско сведочанство о здрављу и накаламљеним богињама. — Ко не приложи бар једну од наведених сведоџаба, нек последице припише себи самом.

По вољи оснивачевој сваки од питомаца мора бити Србин православне вере а из земље под светом круном Стевановом, изузимајући једино децу покојникова сестрића Исидора Радмановића.

Стипендисте морају своје науке слушати на каквом школском заводу у Угарској, који одреди Матица Српска.

Првенство при избору имају деца Исидора Радмановића сестрића завештачева; за тим деца његова кума покојног Дамјана Јеврића, пароха у Јамини, његова кума Стевана Влајковића у Гуњи, ако се искажу, да су сиромашни и за науку способни.

За стипендисте, осим оних, који на то имају првенство, могу се изабрати и други, у том случају, ако они, који имају првенство, не исцрпу установљене стипендије.

По наредби министарској не сме ни један питомац уживати две или више стипендија у једно и исто доба.

Сваки питомац добија „Питомачка правила“, којих се мора строго придржавати

Рок овоме стечају траје до 21. јула (3. августа) о г.

Молбе, које стигну после истеклог стечаја, не ће се узети у обзир.

Из седнице Књижевног Одбора Матице Српске, У Новом Саду, 18. јуна (1. јула) 1905 год.

Председник Матице Српске:
А. Хаџић с. р.

Др Милан Савић с. р
секретар. 611 1—3

Част нам је известити поштовану публику, да смо у Новом Саду у футошкоулици број 2. отворили

главно стовариште (депо)
нашег пива

и да сад наше поштоване муштерије из Новог Сада и околине можемо дневно са нашим изврсним „**градским пивом**“, како у бурадима, тако и у оригинално напуњеним боцама, уз најјефтинију цену у свако доба послужити.

Овим вас учтиво позивамо, да вашу потребу пива, од сад код нас набављате.

С поштовањем

217 24—50 **Петроварадинска пивара.**

НЕСРЕТНИ су они, који пате од **струјености,** јер не знају, да им се може и без операције помоћи. Златна медаља! Силесија захвалних признања! Одговори бесплатни.

R KÖHLER,
581 4—10 **Pressburg, Donaugasse 7.**

Српско
Трговачко Удружење
деоничарско друштво
у Новом Саду

Адреса за депеше: „**Трговачко Удружење**“.
Основни капитал **200.000 круна.**

Отпочиње свој рад 1. јуна 1905. по новом календару.

Банкарско одељење:

Прима **улоге** на штедионичке књижице и текуће рачуне год најповољнијим условима за враћање;

прима **недељне улоге** по 1 круну на удео;

отвара **текуће и жиро-рачуне**;

есконтује **менице** са два или три потписа, а цензурише уторником и суботом после подне.

даје **зајмове на ефекте** — хартије од вредности — и то: на државне папире и јавне на домаћим берзама котиране хартије, за тим на акције домаћих новчаних завода, које управа за сигурне призна, на **робу** сваке врсте и сваку **ручну залогу** од вредности;

врши **мењачко-банкарске** послове свих врста, исплаћује купоне са државних папира, срећака и акција новчаних завода, купује и продаје све врсте страних новаца, лозове, промесе, акције и све вредеће хартије, врши **инкасо** — наплату и исплату за рачун налагача;

есконтује **чекове** са страних пијаца гласеће на Нови Сад и издаје чекове на све знатније пијаце —

све под најкулантнијим условима.

Агентурно одељење:

Врши **продају робе** посредовањем између трговаца и горњих кућа, прима поруџбине за све врсте ребе а нарочито за робу колонијално-спецерајске струке;

купује и продаје робу за сопствен рачун било непосредно са извора било са свога стоваришта у Новом Саду, све под најсолиднијим условима и стоји са офертима п. н. г. г. трговцима у свако доба на расположењу.

Услуга брза тачна и строго солидна.

Информационо одељење:

На свако питање даје **информације,** и наплаћује по кр. 0·60 до 1·20 од сваке, и стварно учињене трошкове око набавке исте.

Препоручујући наше услуге целом трговачком и привредном свету, стојимо свагда на услузи.

СРПСКО ТРГОВАЧКО УДРУЖЕЊЕ
ДЕОНИЧАРСКО ДРУШТВО
У НОВОМ САДУ. 428 10—20
Адреса: **Ujvidék fő-utcza 14 sz.**

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић. Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.